

Prima Vista og utenatspill

Alf Richard Kraggerud

Prima Vista - ved første øyekast. Bladspill er en underkjent del av musikkutøving og musikkutdanning. Det arbeides i liten grad med Prima Vista, med den konsekvens at mange elever, musikkstudenter og profesjonelle ikke er velfungerende i nuet. Det vil si at de bruker unødvendig lang tid ved innstudering av nye verk, og ikke kan musisere direkte og på høyt nivå uten en forutgående innøvingsprosess.

Prima Vista-nivået viser på en god måte hvor en musiker står her og nå. Hva han eller hun har akkumulert av kunnskap og ferdigheter, og i øyeblikket kan benytte seg av.

Skal man fungere optimalt som student og senere som profesjonell musiker kommer man ofte i kontakt med Prima Vista-spill i en eller annen form. Det er for eksempel ikke uvanlig at orkestre ringer etter vikarer kun timer før prøvestart, en programendring skjer eller man trenger et ekstranummer. I slike situasjoner vil man der og da være avhengig av å kunne spille riktig fra bladet.

Prima Vista gir et innblikk i hvilke strategier for læring og innstudering den enkelte bruker, og omhandler i stor grad også hurtighet i oppfattelsesevne. Evnen til å se notebildet som helheter, skjønne strukturen og til å forstå mønstrene, samtidig som klang og kvalitet er tilstede i spillet. Målet med Prima Vista er direkte å kunne ta i bruk sitt akkumulerte og beste nivå som musiker hver gang man innstuderer et nytt verk. Det vil i praksis si at de timer, dager og uker som brukes til innstudering av et verk kan kortes ned ved å sørge for større sammenfall mellom ens beste nivå og ens Prima Vista-ferdigheter.

Dagens musikkutdanning fokuserer i liten grad på Prima Vista, noe som er ufordelaktig. Hørelære er et av få fag som i noen grad tester studentenes evne til å bladlese. Hørelærefaget viser på en god måte hvor langt utviklingen av det indre gehøret er kommet. Problemet med støttefag som hørelære, og for såvidt også satslære og musikkteori generelt, er at fagene i liten grad er lagt opp til å brukes i

nuet. Fagene er knyttet til en annen tidsakse enn real time. Det er derfor man kan velge en langsom strategi og likevel komme frem til et godt og riktig resultat. Det er for få som ser sammenhengen mellom støttefagene og behovet for godt utviklede Prima Vista-ferdigheter til bruk der og da i det tempoet som kreves. Denne koblingen er avgjørende for at Prima Vista-nivået skal bli av beste merke.

Langsomme strategier, som ikke er koblet til real time, vil man dessverre i liten grad kunne benytte i sitt profesjonelle virke, da man øyeblikkelig må kunne nyttiggjøre seg sine bladspillferdigheter. Det er grunnen til at man må automatisere Prima Vista-strukturene.

Arbeidet med Prima Vista bør vektlegges helt fra nybegynnernivå. Målet er å skape et så lite skille som mulig mellom hva en elev får til på egenhånd og hva som kan oppnås med veiledning. Nivået på Prima Vista-spillet bør være så høyt at det høres ut som om man har øvd en periode, selv første gangen man spiller et verk. Dette gjelder også klangkvaliteten som ikke må ofres bare fordi man ikke har sett noten før.

I møte med elever, studenter og profesjonelle kommer manglende Prima Vista-ferdigheter til syne på ulikt vis. Noen kan rett og slett ikke bladspille, og i slike tilfeller må ferdighetene øves opp helt fra bunn av. Andre spiller fantastisk først etter at de har øvd på verket en periode, mens bladspillet av det samme stykket bare er på et helt ordinært nivå, og ofte med varierende klang og kvalitet. En tredje gruppe beholder både klang og kvalitet, og fremviser dessuten kunstnerisk intensjon i bladspillet, men klarer ikke å koble dette sammen med tempo og fremdrift i notebildet. Det stokker seg og en rekke feil inntreffer. De henger rett og slett ikke med i svingene. Den siste gruppen er de som er i balanse mellom sitt beste spillenivå og sine bladspillferdigheter slik at det høres ut som de har spilt verket før, tross at det er første gang de ser notene. Dette er det nivået man ønsker oppnå.

I undervisningssammenheng er kvalitetene på Prima Vista-ferdighetene en indikasjon på hva en kan forvente av utvikling fremover. Har man en elev eller student som er relativt blank på området vet man at antall verk som kan

gjennomgås og løftes opp på et bra nivå blir færre enn om Prima Vista-spillet allerede er godt utviklet. En god strategi for å bedre denne balansen er å arbeide en periode med mindre kompliserte verk. Da kan prosessen med å koble sammen spillenivå og Prima Vista-ferdigheter starte øyeblikkelig.

Elementer innen Prima Vista

Prima Vista-kompetanse tangerer mange områder i musikken og det å være utøvende. Det handler først og fremst om god leseteknikk og musikalsk hukommelse. Hva gjelder god leseteknikk er målet å kunne lese hele mønstre i musikken, heller enn note for note. Disse mønstrene kobles til den musikalske hukommelsen, automatiseres og blir klar til senere bruk.

Det er åpenbart at det å kunne lese noter er en forutsetning for Prima Vista-spill. Like viktig er et godt utviklet indre gehør. Helt fra starten må man skape en link mellom det noterte og det auditive. Målet er å kunne «synge» det man ser og «skrive» det man hører. Kan man dette, behersker man forutsetningene for å kunne komponere. Komposisjon er i sin natur et indre lydbilde som knyttes til papiret slik at det kan deles med andre. Bruk av komposisjon som bevisst virkemiddel i undervisningen er mer virkningsfullt for utvikling av Prima Vista-ferdigheter og utenatspill enn mange er klar over. Mange av historiens største fiolinister har en fortid med å komponere fra de var barn. Det vil si at de fra tidlig alder oppdaget sin egen musikalske stemme. Improvisasjon er et beslektet element og er en form for komposisjon i øyeblikket.

I sum vil disse tangerende områdene være en forutsetning for å kunne mestre Prima Vista-spill og utenatføring av beste merke.

Det indre lydbildet

Som pedagog er det viktig å forsikre seg om at elever og studenter får utviklet sitt indre lydbilde. Målet er at de kan høre notebildet inni seg også uavhengig av instrumentet sitt. Prima Vista-sang er her en god indikator. De fleste studenter vil klare seg fint når melodiene er forholdsvis enkle, men en del faller av dersom melodiene blir mer kompliserte eller a-tonale. Om det i tillegg finnes et harmonisk notebilde, sliter mange med å få med seg hele lydbildet.

Det viktigste med å kartlegge nivået på det indre gehøret, er at man finner ut mer nøyaktig hvor en elev/student befinner seg i sin utvikling. Det er naturlig at man på enkelte områder må begynne helt fra bunn av, også om man allerede er en dyktig instrumentalist. Det er viktig å kommunisere at det å gå noen skritt tilbake noen ganger er nødvendig. Skal man bli en komplett musiker må alle huller tettes, og man må forstå viktigheten av å arbeide med hvert enkelt element, både isolert, men også som dennes del av helheten. Det indre gehøret er en grunnleggende byggekloss og mye senere utvikling hviler på denne.

Transponering og absolutt gehør

En fin oppgave for å kartlegge elevers strategier for bladlesing og innstudering er å presentere en enkel kort frase, be vedkommende å memorere denne, for deretter å utfordre henne til å spille frasen i en annen toneart. Om utdraget er notert i E-dur, be eleven f. eks. spille den i Fiss-dur. Et tips er å holde selve transponeringsoppgaven hemmelig for eleven frem til frasen er memorert. Dette vil gi tilbakemelding på om eleven har pugget notenavnene for bare å kunne gjengi det i riktig toneart, eller om det er intervallene og toneartsfølelsen som har vært i fokus og at den spesifikke tonearten egentlig er underordnet i prosessen med å knytte frasen til et indre lydbilde.

Elever med absolutt gehør

Absolutt gehør er både en velsignelse og en forbannelse, og det er viktig å jobbe med disse elevene slik at de også får utviklet en relativ måte å oppleve musikken inni seg på. For elever og studenter med absolutt gehør kan det oppstå utfordringer dersom f.eks. et kor synger i en annen toneart enn det som er notert, eller ved barokkstemming av instrumenter. Et annet viktig poeng er at det meste av musikalsk spenning og avspenning ligger i intervallene og i toneartene, og ikke i de faktiske notehøydene. Elever og studenter med absolutt gehør bør arbeide med sitt relative indre gehør slik at de utvikler et fullstendig indre lydbilde også gjennom det relative gehøret. I denne prosessen er transponering et utrolig verdifullt virkemiddel.

Forståelse av notebildet

En forutsetning for å bli god til å bladspille, er forståelsen av notebildet og det teoretiske. Det vil si at selv komplisert notasjon, som dobbeltkryss eller tonearter utenfor kvintsirkelen, ikke skal være til hinder for et godt Prima Vista-spill. Forståelsen av et notebilde bør derfor knyttes til ens oppfattelsesevne av de relative og sammenlignbare mellom og i tonearten heller enn det instrumentaltekniske, noe som vil likestille vanskelighetsgraden av et notebilde i ulike tonearter. Dette fordi avstandene mellom skalatonene i ulike tonearter er de samme hele tiden. Da blir tonearter med mange fortegn ikke spesielt vanskeligere å bladspille i enn de med få fortegn.

Tanken er at all kunnskap deretter settes inn i et system på instrumentet slik at mønstrene som avkodes i et notebilde allerede er blitt automatisert i eleven. I Prima Vista har man ikke tid til å tenke, bare tid til å reagere. Arbeidet med å reagere riktig intuitivt, noe som ikke kan «fakes», blir målet. For å kunne reagere intuitivt de musikalske mønstrene og strukturene allerede finnes og være innøvd og utløses av det visuelle notebildet. Dette er en trigger for det tilsvarende indre auditive motbildet. For å illustrere dette regnes det for de fleste som ikke spesielt vanskelig å lese en bok selv om du aldri har lest den før. De visuelle notestrukturane er i likhet med ord en indre mening og lyd. Det er helheter som ikke må brytes ned i så små enheter at de må "staves" en om gangen. Det gjelder også rytmemønstrene.

Hvordan blir man god til å bladspille?

Regel nummer 1 for å bli god til å bladspille, er at man må bladspille ofte og regelmessig. Det kan i tillegg være motiverende å bladspille sammen med andre, f. eks. ved å spille duetter. Man får da øyeblikkelig også auditiv korreksjon om noe ikke er riktig, noe som igjen er viktig for å oppnå optimal læring. Det vil i tillegg hjelpe den rytmiske flyten i bladspillet, da det ikke er mulig å endre pulsen individuelt i et samspill. Når man bladspiller sammen er det essensielt å lytte, da god intonasjon oppstår i relasjon til de andre stemmene.

Hvor god kan man bli til å bladspille?

Det er fullt mulig å bli så god til å bladspille at folk ikke tror at man aldri har spilt stykket som presenteres før. For å bli så god, kreves måneder og år med målrettet øving for å skape tilstrekkelig antall automatiserte strukturer.

Ta takt 14 i Zigeunerweisen av Sarasate som eksempel.

Når man spiller dette for første gang oppleves det som en virtuos passasje, og som noe man regner med å bruke mye tid på å øve inn. I virkeligheten er det ikke annet enn treklanger opp og ned. Bladlesingen her handler da om hvor fort man oppfatter at det bare er G-dur-strukturer i hele takten, og om man allerede har disse strukturene i sitt repertoar.

En fin oppgave for å finne ut hvilket nivå en elev eller student bladspiller på, er å ta denne eller en liknende frase, la vedkommende se på den i noen sekunder for deretter å ta bort noten før frasen spilles utenat. Utfallet av en slik øvelse er at elever

og studenter i varierende grad kan gjengi frasen. Alt fra å mestre den fullkomment til knapt å ha oppfattet noe av den.

For å gå mer i detalj på en hva en kan se etter før en bladspiller nevnte frase, er f.eks. at det er tre toppnoter tilhørende treklangen som må identifiseres.

Forutsetningen for å kunne spille frasen fra bladet er at G-dur treklanger, og forsåvidt også alle treklanger i alle andre tonearter, er en del av repertoaret ditt. Dette repertoaret av strukturer er langsomt og grundig bygd opp til å bli et system av intuitive reaksjonsmønstre.

Husk at etyder og skalaøvelser både bør øves og spilles med tanke på klanglig og musikalsk kvalitet for å ha overføringsverdi til litteraturen.

I skalaarbeidet er det viktig at alt er 100% forstått, ikke bare intellektuelt, men på et toneartsplan hvor man til enhver tid vet hvor i tonearten man i. Dette vil igjen gjøre transponeringsarbeidet, dvs. overføringsverdien, mye enklere.

Utenatspill

Det å spille et stykke utenat er nært knyttet til vår musikalske hukommelse, men også til automatisering av bevegelsesstrukturer. Hurtighet i innlæring av utenatspill er veldig individuelt, men oftest er det vanlig at eleven/studenten først spiller utenat etter å ha arbeidet med verket over en lengre periode. Det er fullt mulig å forkorte denne perioden vesentlig. Det gir mer mening å lære verket utenat i første del av innøvingsprosessen, og ikke som en avslutning av denne. Mange vil kunne innstudere et lite stykke utenat i løpet av forholdsvis kort tid. Med bedre strategier bør det være mulig å lære stykket utenat enda hurtigere uten å miste noe kvalitativt.

En enkel fremgangsmåte som forkorter tiden det tar å lære det du arbeider med utenat er følgende:

Allerede etter at en frase er spilt og gjentatt et par ganger, bør den øves utenat ved at blikket tas bort fra notene. Dvs. at man forsøker å spille den utenat. Deretter kan en sjekke med notene igjen for å se hva en fikk med seg og ikke. En slik vekselbruk av noter og utenatspill i innstuderingen trener både den musikalske hukommelsen og legger grunnlaget for at mange gjentakelser på kort tid kan bli til automatiserte spor. Begynn med korte fraser eller bare deler av fraser f.eks. 2 til 4 takter. Gjenta noen ganger med noter før du prøver utenat slik at sannsynligheten for at du ikke spiller feil er stor. Fortsett deretter med vekselbruket mellom med og uten noter til du med letthet spiller den utenat. Fortsett på samme måte med de neste taktene osv. Når du har gjort en hel side på denne måten kan du begynne forfra igjen doble lengden på frasene osv. Du vil raskt merke hvor mye lettere du husker når du er blitt vant til denne prosessen. Enda lettere går det når de automatiserte mønstrene og strukturene er blitt bedre utviklet.

Ved Prima Vista-spill, er det viktig at en hører musikken inni seg. Det vil gjøre det langt enklere å spille riktig og med en musikalsk innlevelse, samt for å innstudere nye verk. Så lenge man er under utvikling bygger man nye spor og automatiserte mønstre og strukturer, inntil kartet blir komplett.

En test for om man har lært noe på riktig måte utenat, er å spille det i en annen toneart. Gjør man det, får man øyeblikkelig tilbakemelding på om man har innstudert verket eller frasen på anbefalt måte, eller om man har falt for fristelsen og utelukkende kopiert notebildet visuelt. Har man visuelt kopiert notebildet, får man store problemer med å spille forløpet i en annen toneart. Med anbefalt fremgangsmåte blir det musikalske forløpet knyttet til det indre gehøret i vel så stor grad som det ytre notebildet.

En annen variasjon i slikt arbeid på f.eks. strengeinstrumenter er at man kan spille frasen i en annen posisjon enn den man vanligvis ville brukt. På denne måten oppstår det utfordringer i form av nye strengeoverganger og fingersetninger, mens

det melodiske forløpet fortsatt er det samme. Dette styrker at det faktisk er verket som læres utenat og ikke bare de motoriske mønstrene og de ytre knaggene alt henges på. Særlig er dette viktig for å huske verket utenat etter mange år, dvs. hvor man kanskje ikke har spilt verket på svært lang tid. En god fremgangsmåte for ikke å glemme det en lærer utenat er å friske opp verket eller spille igjennom det innen ca. en uke etter ens første konsert. Deretter dobler man lengden til man arbeider med verket igjen dvs. ca. 2 uker før man setter av litt tid til å styrke utenatsporene. Deretter dobler man tiden til 4 uker osv. Hvis dette etterarbeidet med verket etter første gangs utenatfremføring gjøres vil man ha verket som en del av sitt repertoar hele livet i den betydning av at man på kort varsel kan spille det om nødvendig.

Så fort i øveprosessen har lært et stykke utenat blir det igjen viktig å bruke notene. Om man unngår å bruke notene etter at man har lært et stykke utenat vil det resultere i bli at man opprettholder ferdigheten i å spille utenat, men samtidig blir stadig dårligere til å forholde seg til notebildet. Fordelen ved å bruke notene også etter at en har lært et stykke utenat er at man hele tiden relaterer seg til det noterte notebildet og at man enkelt kan hoppe inn og ut fra bladet. Det anbefales at man også benytter seg av et partitur eller en klaverstemme da man er avhengig av å vite hvilken rolle ens egen stemme har i helheten. Dette vil styrke intonasjonen og fraseringen vil vokse ut av harmonikken i stykket. Det er interessant å merke seg at et partitur alltid rommer hemmeligheter som avslører seg selv også lenge etter at man har lært stykket om man fortsetter å bruke dette.

Essensen er at i jo større grad man blir sin egen lærer, jo bedre fremgang får man.

Komplett kart

Det å sette seg mål, både kortsiktige og langsiktige, er like viktig om man er nybegynner, musikkstudent eller profesjonell musiker. De kortsiktige målene bør være innen øyeblikkelig rekkevidde, altså noe man får til i løpet av kommende øveøkt. Dette fordi det er essensielt for motivasjon og mestring stadig å nå små nye milepæler.

De langsiktige målene strekker seg gjerne over lengre tid. Det viktigste når man lager seg målsettinger er at disse er spesifikke, målbare, attraktive, realistiske og

tidfestede¹. Dette slik at man selv vet hva man skal gjøre og klart ser når målet er nådd.

Når det gjelder eget Prima Vista-nivå er det viktig å reflektere over, etter en videre innøvningsprosess av verket, hvorfor man ikke klarte å spille stykket så bra som man nå gjør første gang man prøvde å spille det direkte fra bladet.

Var stykket vanskeligere enn det du har spilt før? Inneholdt det strukturer du aldri har arbeidet med? Hvis svaret er ja, er ikke kartet ditt komplett, og du har anledning til å tette hullene. Da vil du kunne øve målrettet slik at du kan mestre utfordringene mer direkte neste gang disse dukker opp.

Et komplett mentalt system som passer for samtlige tonearter er viktig slik at man ikke trenger å slå opp i skalaverk som f. eks. Flesch². Det å først måtte finne en god fingersetning eller å måtte øve alt fra bunnen av vil sakke innøvningsprosessen. Det er derfor mange bruke så lang tid på å lære nye stykker. De begynner helt fra bunn av for de greier ikke koble det nye notebildet med sin egen ervervede kunnskap og erfaring. Hvis mønstre og strukturer er likeverdig innkodet for alle tonearter, har man både fingersetninger og et indre lydbilde klart til bruk for alle anledninger. Det er likevel ikke sikkert at de fingersetninger og valg du gjør når du bladspiller på høyt nivå, er de beste, men du har i hvert fall et system som ikke svikter deg og som dekker de fleste eventualiteter. I tillegg til det komplette mentale kartet over tonearter med tilhørende skalaer, treklanger, firklinger osv., er det nødvendig med tilsvarende strukturer for de rytmiske aspektene. Det finnes uendelig mange muligheter for kombinasjoner av melodiske og rytmiske strukturer i musikkstykker. Det er derfor det er nødvendig å bryte disse ned til små enheter som man kombinerer og setter sammen på de måter musikkstykkene krever.

Oppsummert kan man si at når du bladspiller, spiller du i virkeligheten strukturer du har spilt før, bare satt sammen på en ny måte.

---

¹ Skyttermoen, T. & Vaagaasar, A. L. (2015). Verdiskapende prosjektledelse (1. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

² Carl F. Flesch (1910-2008) var fiolinvirtuos og -pedagog. Hans skalasystem, Das Skalensystem, ble publisert av Ries & Erler, Berlin, i 1926. Les mer: <http://www.carl-flesch.de>

Det å gå grundig og målrettet til verks når man øver er ikke noen motsetning til å bli en god Prima Vista-spiller. Dette fordi Prima Vista-spill av høy kvalitet bygger på at en har vært svært grundig i jobben som er gjort med skalaer, treklanger, terser og alle andre musikkrelaterte parametere. Alle disse parametrene skal automatiseres og grunnlaget for dette gjøres best i langsomt tempo. Det er ikke uten grunn at fiolinpedagogen Leopold Auers³ berømte sitat handler om nettopp dette:

«Først øver du langsomt, deretter langsomt, og til slutt langsomt»

Leopold Auer

Selvfølgelig kan man ikke utelukkende øve langsomt, men for bygging av trygge, automatiserte strukturer, gjøres det best langsomt, før man gradvis øke tempo. Gode automatiserte mønstre og strukturer med kvalitet forhindrer at man starter på et lavere nivå enn det man innehar i møte med det nye. Dette i motsetning til å måtte gå gjennom den samme prosessen fra start, om og om igjen uten å ha klar til bruk eller til å greie å overføre tilsvarende utfordringer man har arbeidet med i andre stykker.

Fiolinisten Ruggiero Ricci var et av de mest utpregede fiolinvidunderbarna gjennom tidene, og han trekker selv frem Prima Vista-ferdigheter allerede i åpningen av sin bok, Ricci on Glissando, The Shortcut to Violin Technique⁴:

---

³ Leopold Auer (1845-1930) «Violin Playing As I Teach it» publisert av Frederick Strokes Company, New York, i 1921.

⁴ Ruggiero Ricci (1918-2012) var en av sin tids store fiolinvirtuoser. Hans bok, Ricci on Glissando, The Shortcut to Violin Technique ble publisert av Indiana University Press i 2010. Den er et unikt tilskudd til litteraturen og venstre hånds fiolinteknikk. Les mer: <http://www.ruggieroricci.com>

«When I was 15, Heifetz came to the apartment of my teacher, Paul Stassevitch, whom he knew from Russia. I played for him Ernst Concerto in F sharp minor. Afterwards Heifetz said: That's very good, but you have to be able to sight read it. He was right.»

Ruggiero Ricci

Ricci vedgår at Heifetz hadde rett, og med det setter han en standard for hvor god han, og alle andre, ideelt sett bør bli til å bladspille. Det får igjen konsekvenser for hvilke strategier en velger når en bygger opp ferdighetene mot å bli en fantastisk Prima Vista-spiller.

Avkoding

Å lære seg å lese noter er nært beslektet med det å lære seg å lese bokstaver, ord og setninger. Like lite som man ønsker at barn skal stave seg gjennom ordene bokstav for bokstav, ønsker man at den spillende skal «stave seg gjennom» tone for tone. Det er viktig å oppfatte hele ord, og senere hele setninger. Alt i ett blikk, som i musikken betyr å oppfatte mønstre og strukturer, motiver og fraser som helheter.

Den er viktig at avkodingen av noter knyttes til et indre lydbilde heller enn til avkoding av hvilke fingrene som skal trykkes ned. Lærere hjelper ofte nybegynnere med fingersetninger, noe som selvsagt kan være fornuftig. Faren med det er at eleven ikke leser notebildet, men støtter seg utelukkende på fingersetningen. Læreren bør derfor ha en bevisst strategi rundt denne problemstillingen for raskest mulig å ende opp med et minimum av fingersetninger i notene.

I et notebilde må man avkode flere elementer samtidig, altså både det melodiske, rytmiske og ev harmoniske. Det blir viktig å skape en likevekt i den melodiske og den rytmiske lesetreningen, og senere den harmoniske konteksten, slik at man holder ferdighetene i balanse. Stadig lengre mønstre i et notebilde kan avkodes i ett og samme blikk og dette er en treningssak. Man starter i det små og blir etter hvert i stand til å lese stadig lengre mønstre i notebildet, og til slutt hele linjer i ett blikk. Den

mest vanlige feilen er å se på den noten man til enhver tid spiller. Se så langt frem du overhode tør og stol på at hukommelsen ikke svikter deg. Du vil bli overrasket hvor mye lettere alt flyter om du bare får flyttet blikket lengre frem.

Når det gjelder avkoding i et notebilde vil kjennskapen til regler innenfor ulike epokers harmoniske forløp også være en fordel for Prima Vista-spillet. Dette fordi en intuitivt og raskere føler hva som kommer i neste takt, neste frase, basert på denne erfaringen og kunnskapen.

En fin øvelse på nettopp dette er å sette en kort melodi foran en elev eller student, la vedkommende spille et par takter for deretter å be om at resten av frasen spilles usett. Mange vil da si at de ikke kan spille det, fordi de ikke har fått se resten av notebildet. Andre, som har god harmonisk forståelse, vil kunne gjette, nesten vite, hva som kommer i avslutningen av frasen. Derfor er komposisjon og satslære viktige elementer å ha med seg i bagasjen.

En liten historie fra egen bakgrunn:

«Det var en gang da jeg gikk på musikklinjen at jeg var utrolig stolt over meg selv fordi jeg hadde klart å få hele melodidiktaten riktig. Jeg hadde sittet ved pulten min og telt meg frem i hodet, og alt hadde klaffet, så jeg fikk karakteren 6. Da jeg kom hjem, og med fryd i stemmen fortalte hva som hadde skjedd, ba min bror Henning, som er 4 år yngre enn meg, om å ta den samme testen på ham. Da jeg hadde spilt gjennom melodien én gang, sa han: «Å, den var lett!». Han hadde avkodet hele melodien direkte og notert den ned underveis.»

Her ser en at Henning hadde et langt mer komplett kart slik at han øyeblikkelig kunne avkode det som ble spilt, selv om han aldri hadde hørt den aktuelle melodien før. Dette bør være målet for alle lærere å formidle og alle elever og studenter å lære.

Tromsø, 14. november 2016